

Město, kde se zastavil čas

YAZD V POUŠTI ÍRÁNU

Bludiště uliček pouštního města patří mezi nejstarší dochované městské zástavby na světě. O podivném sídle Yazd psal už Marco Polo, který ho navštívil v roce 1272. Dnes je to mimo jiné ostrov zoroastrismu v muslimském moři.

Spousta aut a lidí, zmatek, hluk a prach – tak vypadá ve dne hlavní třída Yazdu, města vzdáleného 280 km jiho-východně od Isfahánu. Vlastně se na první pohled vůbec neliší od jakéhokoli jiného většího města v Íránu. Stačí ale zahnout za roh do úzkých hliněných uliček a hned se ocitnete o několik století zpátky. Můžete bloudit v tunelech a úzkých průcho-dech, šplhat na hliněné zdi nebo skákat po střechách domů. K orientaci vám při tom poslouží jen několik minaretů okolních mešit.

Pouštní město

Domy ve staré části Yazdu stavěli dělníci tak, aby vyhovovaly nehostinným pouštním podmínkám. Budovy, omítnuté hlínou, jsou naplň zapuštěné do země. V obytných místnostech tak zůstává i v horkém létě celkem příjemná teplota. Nad zem pak vykukují jenom kupolovité střechy. Menší ulice často chrání před tvrdým sluncem klenby z cihel, které domy spojují, a vy tak můžete přecházet po střechách z jednoho na druhý. Uzoučké uličky ve starém městě neustále mění směr, občas projdete tunelem, jindy vystoupáte po prudkých schodech, cesta ale najednou končí a musíte se

Komplex Amir Chakhmag v Yazdu

vrátit zpátky. V domcích najdete tradiční obchůdky, pekárny a dílny, kde se vyrábí stejným způsobem jako před několika staletími. Život lidí se tu změnil až v několika posledních letech, kdy byl do domů zaveden plyn, elektrina a voda. I tak ale stále fungují staré podzemní cisterny, kam lidé kdysi chodili pro vodu.

Při procházce městem nemůžete přehlédnout vysoké klimatizační věže, kterým místní lidé říkají „badghíry“. Otvory na jejich vrcholu dokáží zachytit sebemenší vánek a svádějí jej dolů do sklepních místností. Tam se vzduch ochladí a zvlhčí ve studené vodě, zavedené z horských

pramenů v okolí, a pak putuje do obytných místností. Tento středověký systém stále mnoho lidí ve městě používá. V oblasti s nepravdělnými dodávkami elektřiny je totiž mnohem spolehlivější než moderní klimatizace.

Centrum zoroastrismu

Yazd je také centrem zoroastriánského náboženství, které dnes vyznává asi pět až deset procent místních obyvatel. Podstatou víry jsou čtyři posvátné čisté symboly: oheň, země, voda a vzduch. Oheň hraje zvlášť významnou roli, symbolizuje světlo a dobro. Ve městě najdete mnoho soukromých svatýň, kde se při modlitbě zapaluje aspoň malá svíčka. Nejvýznamnější je ale tzv. Chrám ohně (Atash Kadeh), kde kněží přes 1500 let udržují věčný oheň.

K zoroastrismu neodmyslitelně patří i tzv. věže ticha či pohřební věže. Stojí na vrcholku za městem. Lidské tělo je podle zoroastriánského náboženství nečisté a náboženství zakazuje, aby pošpinilo oheň nebo zemi. Právě proto odnášeli věřící své mrtvé do věží ticha, kde je vysušil vítr a prudké pouštní slunce a roz-

Zajímavost

Zoroastrismus nebo též mazdaismus (podle jména boha) či pársismus (podle vyznavačů) je monoteistické náboženství, vytvořené na přelomu 7. a 6. století před naším letopočtem Zarathustrou. Základem je víra v jednoho dobrého boha (Ahura Mazdu – Pána moudrosti) a jeho boj se zlem (bohem Angro Mainy-ou). Zoroastrismus se stal zhruba sto let po svém vzniku státním náboženstvím staré perské říše. Konečná podoba posvátných textů ale vznikla až ve 3. století našeho letopočtu. Obdivuhodným rysem zoroastrismu je náboženská tolerance. Národy poražené perskou říší si mohly ponechat svou vlastní víru.

Klimatizační věže – badghíry

Věže ticha, pohřebiště, kam do začátku 20. století zoroastriisté pohřbívali své mrtvé.

trhali dravci. Těla rovnali na střechu stavby ve třech řadách. Vnější okruh patřil mužům, prostřední ženám a dětem vnitřní. Později byly vybílené kostry odhozeny do vnitřní části věže. Íránští zoroastriisté přestali Věže ticha používat zhruba na začátku 20. století. Dnes pohřbívají své mrtvé na hřbitovech, někteří dokonce přistoupili ke kremaci. ■

PETRA STEINEROVÁ